עין משפט נר מצוה

קנט א ב ג מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הל"ח סמג עשין רלג ומיי' פ"י מהל' שחיטה הלכה ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נד סעיף ד :

קס ד ה מיי' פ"י מהל' שחיטה הל"ז סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' ל סעי' א :

קסא ו מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל"ב סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מח סעי' ג :

קסב ז ח ט מיי' פ"ה מהל' שחיטה הל"ד סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נ סעיף א :

קסג י מיי' שם טוש"ע שם סעי' ב :

קסד כ טוש"ע שם סעי' ד ואפילו כשאין מצילין יש דרוסה כרב חסדא אליבא דרבנן :

*כמה חסרון בשדרה בית שמאי אומרים שתי חוליות ובית הלל אומרים חוליא אחת ואמר רב יהודה אמר שמואל וכן לטרפה: הבא צלע בלא חוליא התם חוליא בלא צלע, בשלמא צלע בלא חוליא משכחת לה, אלא חוליא בלא צלע היכי משכחת לה *בשילהי כפלי, מתקיף לה רב אושעיא *ולתנייה גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל *אמר ליה רב כי איתשיל לענין טומאה איתשיל, דהוו להו בית שמאי לחומרא: גלגלת שנחבסה ברובה: בעי רבי ירמיה רוב גובהה או רוב היקיפה תיקו: ובשר החופה רוב הכרם ברובו: בעי רב אשי ברוב קרוע או ברוב נטול, תפשוט ליה מדתנן *כרם הפנימית שניקבה, או שנקרע רוב החיצונה *ואמרי במערבא משמיה דרבי יוסי בר' חנינא כל הכרם כולו זו היא כרם הפנימי ואי זהו כרם החיצונה בשר החופה את רוב הכרם מידי הוא טעמא אלא לשמואל *(הכי אמר) רבי יעקב בר נחמני אמר שמואל *מקום שאין בו מילת: ודרוסת הזאב: אמר רב יהודה אמר רב בבהמה מן הזאב ולמעלה ובעופות מן הנץ ולמעלה למעוטי מאי אילימא למעוטי חתול תנינא ודרוסת הזאב וכי תימא הא קא משמע לן דזאב בגסה נמי דריס והא תנן רבי יהודה אומר דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה וכי תימא רבי יהודה מפלג פליג והאמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי *אלעא לא בא רבי יהודה אלא לפרש דברי חכמים *גברא אגברא קא רמית איבעית אימא לעולם למעוטי חתול מהו דתימא אורחא דמלתא קתני, קא משמע לן. אמר רב עמרם אמר רב חסדא דרוסת חתול ונמייה בגדיים וטלאים, דרוסת חולדה בעופות, מיתיבי דרוסת חתול נץ ונמייה עד שתינקב לחלל אבל דרוסה לית להו *ותסברא נץ לא דריס והתנן ודרוסת הנץ הא לא קשיא כאן בעופות כאן בגדיים וטלאים מכל מקום לרב חסדא קשיא הוא דאמר כי האי תנא דתניא בריבי אומר לא אמרו אין דרוסה אלא במקום שאין מצילין אבל במקום שיש מצילין יש דרוסה ובמקום שאין מצילין אין דרוסה והא ההיא תרנגולת דהואי בי רב כהנא דרהט חתול בתרה ועל *לאידרונא *ואיתחיד דשא באפיה ומחייה לדשא בסיתופיה ואשתכח עלה חמשה קורטי דמא הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמי ורבנן זידרא אית ליה ולא קלי זיהריה איכא דאמרי הא מני בריבי היא דתניא בריבי אומר לא אמרו יש דרוסה אלא במקום שיש מצילין אבל במקום שאין מצילין אין דרוסה ובמקום שאין מצילין אין דרוסה והא ההיא תרנגולת דהואי בי רב כהנא דרהט חתול בתרה ועל לאידרונא ואיתחיד דשא באפיה ומחייה לדשא בסיתופיה ואישתכח עליה חמשה קורטי דמא הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמיא. בעא מיניה רב כהנא מרב

יש

כמה חסרון בשדרה . ולא תטמא באהל בלא בשר : וכן לטרפה . דלבית הלל מיטרפה בחדא חוליא אלמא לשמואל עקירת חוליא הוא דטרפה ולא עקירת צלע : בשילהי כפלי . יש חוליות הרבה שאין שם צלעות : ולתנייה גבי קולי בית שמאי . אי לענין טרפה נמי פליגי ליתנייה בעדיות דקחשיב התם כל קולי בית שמאי וחומרי בית הלל דהא לגבי טרפה הוו בית שמאי לקולא : כי איתשיל . חסרון שדרה בבית המדרש : לענין . טומאת אהל נשאלה לפניהם בכמה חסרונה, דהתם בית שמאי לחומרא : רוב גובהה . מן העינים ולמעלה רוב היקפה גדול מרוב גובהה : ברוב קרוע . וכ"ש ברוב נטולה : או ברוב נטול . שניטל רובה אבל ברוב קרוע לא מיטרפה : תפשוט . דברוב קרוע קאמר דהא או שנקרע תנן ומפרשינן להאי "רוב חיצונה" דהיינו בשר החופה : מידי הוא טעמא . הא דמיבעיא לן ברוב קרוע או ברוב נטול : אלא לשמואל . דהא איהו אמרה להא שמעתא לעיל גלגלת שנעקרה וכו' ושמואל לא מפרש למתניתין כדאמרי במערבא אלא מקום שאין בו מילת דהיינו בכרם עצמו ואיהו מוסיף האי טרפות דבשר החופה אמתניתין, דגמרא גמירי ליה ותנא דמתניתין מייתי לה בזה הכלל : מן הזאב ולמעלה . הוי דרוסה וזאב בכלל אבל מזאב ולמטה אין לו ארס חזק להמית בהמה אלא עופות : ובעופות . הנדרסין : מן הנץ ולמעלה . יש לו כח לדרוס עוף חברו : וכי תימא . אי לאו דרב הוה אמינא לעולם חתול נמי הויא דריסה בדקה ומתניתין קא משמע לן דזאב אפילו בגסה נמי דריס ומשום דאיירי בגסה נקט זאב : גברא אגברא קא רמית . א] דרבי אלעזר אדרב דרב סבר רבי יהודה פליג ות"ק אפילו בגסה קאמר ואיצטריך דרב לאשמועינן דמן הזאב ולמטה אפילו בדקה נמי לא דלא תימא האי דקתני זאב משום גסה אבל דקה אפילו חתול נמי : ואיבעית אימא לעולם . מתניתין נמי ממעט חתול אפילו מדקה, דזאב גופיה דקתני, בדקה קאמר כר' בנימין ואתא רב לפרושי א] דדוקא נקט זאב במתני' : מהו דתימא . האי דנקט זאב משום דאורחיה למידרס ולעולם הוא הדין לחתול קמ"ל רב : ב]נמייה. חיה היא ויש אומרים שהיא מרטריק"א בלע"ז : גדיים וטלאים . דקים שבדקה ומודה רב חסדא באילים ורחלים כמתני' : עד שתינקב לחלל . כקוץ בעלמא ועד שניקבו הדקין ומדשוי להו כקוץ בנקובה מכלל דארס שלה אין מזיק אפילו לעופות וכל שכן לגדיים וטלאים : בריבי . שם חכם*: לא אמרו אין דרוסה . לחתול : אלא במקום שאין מצילין . לעוף או לגדי מידו דאינו כועס כל כך ולא אלים זיהריה : אבל במקום שיש ג] (לא) מציל . הוא כועס ויש לו ארס חזק וכשמכה בצפורן משליך בה ארס ודרב חסדא בשיש מצילין : בסתופיה . פלוט"א : חמשה קורטי דמא . ארס של חמש אצבעות : הצלת עצמה . שהיא עצמה מצלת גופה ובורחת : ורבנן . דפליגי עליה דבריבי דאמרי אפילו יש מצילין אין דרוסה בהאי דמא דמשתכח בדשא מפרקי לך : אית ליה זיהרא ולא קלי . אינו שורף : איכא דאמרי . דרב חסדא אפילו במקום שאין מצילין קאמר דיש דרוסה, ומתניתין דנקט זאב, משום אימרי רברבי נקט ג] (והא מתניתין דנקט) עד שתנקב לחלל בריבי היא ובמקום שאין מצילין ורבנן פליגי עליה : לא אמרו . יש דרוסה לחתול : אבל במקום שאין מצילין כו' . ורבנן סברי אף במקום שאין מצילין יש דרוסה :

אף

אילימא למעוטי חתול . כלומר דוקא זאב דריס באימרי רברבי ולא חתול : וכי תימא קמשמע לן דזאב בגסה נמי דריס . כלומר דלהכי נקט מן הזאב ולמעלה לאשמועינן דכל מן הזאב ולמעלה שוה דמה ארי בגסה אף ד] זאב בגסה : הכי גרסינן אמר רב חסדא דרוסת חתול ונמייה בגדיים וטלאים . ולא גרסינן נץ במילתיה דרב חסדא דאי גרס ליה א"כ כי פריך ליה מברייתא מנץ נמי פריך וכי משני הוא דאמר כבריבי צריך לומר דקאי נמי בריבי אנץ ואינו מתני' קתני נץ דיש לו דרוסה ומתניתין איירי בכל ענין אף במקום שאין מצילין וכי תימא דמאי דמחלק בריבי היינו בגדיים וטלאים אבל בעופות לא א"כ מאי קא פריך מההיא תרנגולתא דהוה בי רב כהנא ואע"פ שעל כרחך אנו צריכין לחלק משום דלא תקשה ברייתא אמתניתין היינו משום דקסבר דבעופות קלי זיהריה ובגדיים וטלאים לא קלי זיהריה אבל בריבי סובר דמקום שיש לו מצילין קלי בין בעופות בין בגדיים וטלאים אבל במקום שאין מצילין אין לו כלל ארס ואי הוה גרסינן נץ במילתא דרב חסדא אם כן אף בנץ נמי הייתי צריכין לומר כן ועוד לאיכא דאמרי דמשני דברייתא כבריבי היא א"כ לרב חסדא יש דרוסה לנץ בכל ענין אף בגדיים וטלאים ומאי איריא דתני מתניתין עוף הדק אפילו גדיים וטלאים נמי : מ"מ לרב חסדא קשיא . וא"ת וליסני ליה דברייתא באימרי רברבי וי"ל דדומיא דנץ קתני דלא בגדיים וטלאים אין לו דרוסה ומיהו לפירוש איכא דאמרי דאוקי לברייתא כבריבי ובאין לו מצילין לא הוי חתול דומיא דנץ דדרוסת הנץ בעופות בכל ענין ובגדיים וטלאים לא דריס בשום ענין ומתוך כך יתיישב אמאי לא מוקי ברייתא נמי כלישנא קמא כבריבי ובאין להן מצילין הא במצילין יש להן דרוסה משום דדומיא דנץ קתני דאין לו דרוסה בכל ענין :

רבינו גרשום

וכמה יהא חסרון. שאינו חשוב רוב בניינו: בש"א ב' חוליות ובית הלל אומרים אפילו לא חיסרו אלא חוליא אחת אינו סותר ימי נזרו ואינו מגלח ואמר רב יהודה אמר שמואל וכן לטרפה. אפילו לא חיסר אלא חוליא טרפה וביצד אמרת דאינה טרפה עד שתיעקר צלע מעיקרה . בשלהי כפלי כלומר דחוליא א) ליה בה צלע.א"כ הוה ליה מקולי דבית שמאי כו' כלומר אי אמרת וכן לטרפה הוו להו ב"ה לחומרא וב"ש לקולא : א"ל רבא כי אתשיל ההוא לענין כו' כלומר כי אתשיל כמה חסרון בשדרה לענין טומאה איתשיל לא לענין טרפה דהוו להו ב"ש לחומרא: ברוב גובה או ברוב היקיפה כו' רוב גובה מקרום של מוח עד הפה רוב היקיפה מאן לאו : ותפשוט ליה מהא דתנן או שנקרע רוב החיצונה ואמרי במערבא דכרם החיצונה זהו בשר החופה את רוב הכרם וש"מ דבשר החופה את רוב הכרם ברוב קרוע מידי הוא טעמא אלא לשמואל כו' מי הוא אמורא שאמר בשר החופה את רוב הכרם ברובו שמואל והוא לא סבר דמה דתנן או שנקרע רוב החיצונה זה בשר החופה את רוב הכרם דחזינן(למיפרך) למימריה בזה הפרק יעקב אמר נחמני אמר שמואל מקום שאין בה מילתא זהו כרם הפנימי ושאר הכרם זהו הכרם החיצונה ומה דתנן או שנקרע רוב החיצונה לא אמר מבשר החופה את רוב הכרם אלא מכרם עצמו ועדיין תיבעי לך לשמואל בשר החופה את רוב הכרם ברוב קרוע או ברוב נטול : בבהמה מן הזאב ולמעלה כלומר כגון דוב וארי בעופות מן הנץ ולמעלה דורסין אבל אם פחות מנץ אין לו דרוסה נץ אסטור בלע"ז: וכי תימא דזאב אפי' בגסה דורס כלומר אשמעינן.ואיבעית תימא למעוטי חתול ואי(מתניתין)[מתניתא] הוה אמינא אורחא דמלתא קתני כלומר מה דתנן ודרוסת הזאב אורחא דמלתא קתני כלומר ואפי' חתול ומה דקתני דרוסת הזאב לא מדבר זאב אלא דאורחא דמילתא דזאב דדרים קמ"ל רב זאב למעוטי חתול אבל דריסה לית להו. כלומר אי לא ניקב לאו טרפה בשביל (אדם)[ארס]. נמיה חיה קטנה.אלא במקום שאין מצילין כלומר במקום שאין מציל שום בר נש מידה שאין כועס עליה אבל במקום שיש מצילין שכועס על הבהמה יש דרוסה. דאישתכח עליה חמשא קורטא דדמא על בבא : הצלת עצמה כהצלת אחרים דמי . כלומר כיון דאיתחיד בבא באנפיה כעס ודרס .

שאר

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה גברא אגברא קא רמית דרבי אלעזר אדרב כצ"ל: ב] ד"ה נמייה וכו'. נ"ב עיין שבת קנו ע"ב בד"ה משום ריתא וכו' ופרש"י בדמאי פרק הוא :

שיטה מקובצת

א] ואתא רב לפרושי מתני' דדוקא : ב] אבל במקום שיש מציל : ג] משום אימרי רברבי נקט ומתניתא דלמטה קתני שוה : ד] ולמעלה שוה דרסה ארי בגסה אף איתנהו בגסה :

מסורת הש"ס

[לעיל מב: וש"נ תוספתא אהלות פ"ב מ"ג]

[פי' סוף וקן]

[יומא פ. ונזיר לח: לקמן קכה. בכורות לז: ערכין כז:]

נ"ל רבא

[לעיל מב.]

[לעיל נ:]

[נ"ל האמר]

[שם]

[גי' כח"ש רבי אלעזר וכן בכת"י ד"ה גברא]

[תענית ד: וש"נ]

פי' מאליו

[תרגום של ויבא החדרה (בראשית מג ל) ועל לאידרון]

נושא
דרוסת:
· זאב
· חתול
מגנה

"וכי תימא"

"בבהמה מן הזאב ולמעלה..."

נושא
מתי שייך דרוסה בחתול

א) נראה דצ"ל דהוליות יש שם וצלעות ליתא .